

THEODORA DEISSNER 1875-1960

HVEM KAN DU HØRE OM:

Theodora Deissner. Skoleinspektøren der blev første kvinde i et mandefag.

HVORFOR LIGE HER:

Her lå skolen, der gerne ville have Theodora som overlærer.

LYT eller LÆS lydvandringens tekst

LÆS MERE

NINA BANG 1866-1928

Danmarks første kvindelige minister, var minister for undervisning, og det var oplagt. Det er ikke noget, tilfælde at mange kvinder har fået et arbejdsliv gennem skolen. Børn og opdragelse hørte til de beskæftigelsesområder, man syntes passede godt til kvinder. Og så skal man nok heller ikke se bort fra, at kvinder også var billig arbejdskraft.

Nina Bang var uddannet historiker. Hun var også marxist, og hendes hjerte bankede for arbejderklassens levevilkår. I slutningen af 1800-tallet var hun ansat på avisen Socialdemokraten, og viste sit format ved at skrive om så forskellige områder som socialstof, udenrigspolitik og aktieselskabernes regnskaber.

Nina Bang var med i socialdemokraten Thorvald Staunings første regering i 1924. Hun interesserede sig meget for det internationale socialdemokratiske arbejde, og hun var tit den Stauning sendte, når han ikke selv kunne deltage i møder.

MED NÅL OG TRÅD

Kvinder har skullet kæmpe sig ind mange steder, men på et punkt var de stjerner fra starten. Undervisning i håndgerning passede perfekt til kvinder. Og kun kvinder. Det var også en kvinde, der var med til at få det på skoleskemaet. Debattøren Johanne Langballe skrev lange artikler i Bog og Naal, et tidsskrift om kvindelig opdragelse og undervisning, og argumenterede for håndarbejde i skolerne. Med den spirende industrialisering kunne man ikke længere forvente, at pigerne ville lære håndarbejde i hjemmet, og det var et vigtigt fag, fordi det blandt andet ville lære piger tålmodighed, sparsommelighed og ordenssans. Fra 1899 var kvindelig håndgerning et obligatorisk fag.

LÆS (lydvandringens tekst):

Danmarks første kvindelige overlærer i det offentlige skolesystem bliver ansat i den forskole, der engang lå lige her. Hun hedder Theodora Deissner. Det viser sig først at det faktisk er ulovligt at ansætte kvindelige overlærere, så det er lige ved at gå i vasken. Men de andre lærerinder i skolen går i aktion, og får myndighederne i Kolding med sig.

Det ender med at formanden for dansk kvindesamfund i Kolding rejser til København for at slå i bordet. Det gør hun så eftertrykkeligt, at hun får en del af æren for, at loven bliver lavet

om. Derefter vidste man jo, at det var noget man kunne gøre, hvis der en anden gang skulle blive brug for at anbringe en kvinde, hvor en kvinde ellers ikke havde lov til at befinde sig.

Det var godt at vide, da det viste sig at Dronning Ingrid ikke fødte en eneste kongesøn, men kun tre prinsesser. Og altså også godt for Theodora Deissner, og den skole, hun kom til at tage sig kærligt af i en stilling, som vi i dag ville kalde skoleinspektør.

Vi linder på døren til 1915, og kigger ind i skolestuerne året før Theodora bliver overlærer. Hun er 40 år og underviser i en hverdag, hvor man ikke altid kan regne med et trofast publikum. Det er småt med børn og unge der får lov at lære at række hånden op.

De fleste børn går i skole i meget kort tid. Mange går slet ikke i skole. Alligevel lykkes det 900 danske unge at få en studentereksamen det år - 207 er kvinder. Fra 1903 har de nemlig ved lov fået adgang til gymnasierne.

Almindelige folks børn går enten i skole om formiddagen, og arbejder om eftermiddagen, eller omvendt. Det er svært at holde sig vågen og kvik, hvis man har startet dagen klokken 4 med at høste hos en af bønderne, eller har været i gang som mælkedreng. Der er også kartofler, der skal skrælles, indkøb der skal gøres, og små søskende der skal passes. Ingen børn uden for borgerskabet kan nøjes med at gå ud med skraldet eller vande potteplanten.

Lektier har ikke haft den store overlevelseschance, og i mange hjem er regnestykker og udenadslære sikkert afgået ved døden uden rigtigt at have haft et liv. Til trods for at mange børn aldrig

ser skolestuen indefra, her i 1915, er der faktisk undervisningspligt i Danmark, og det har der været siden 1814. Både for drenge og piger. I de større byer er der drengeskoler og pigeskoler. Piger fra velstående familier bliver først og fremmest undervist hjemme.

Selvom der er trængsel om spisebordet i Theodoras barndomshjem, venter der hende en sikker fremtid. Hun bliver født i 1875 som nummer 5 i en flok der når op på 7. Far er kreaturhandler og åbenbart god til det, for han er ved muffen. Ingen af de 7 søskende gifter sig. Theodora bliver i øvrigt boende i sit barndomshjem sammen med 5 af dem, og bliver i stedet gift med sit arbejde.

Eftersom far har penge på lommen, og alle mulige andre steder, er det ikke et problem for Theodora at få en uddannelse. Hun tager sin forberedende eksamen i Kolding, og fortsætter til København for at gå på Kvindeseminarium. Hun er færdiguddannet lærer i 1899.

Da kvinder efter lovændringen i 1916 får lov til at arbejde i overordnede stillinger i folkeskolen, kan skolen gå videre med ansættelsen af en overlærer. Der er 26 ansøgere, 23 er mænd, Theodora bliver indstillet som nummer 1.

Theodora Deissner skriver Danmarkshistorie, fremover kan kvinder ansættes i ledende stillinger i skolevæsenet. Mens hun arbejder sig op til sin overlærerstilling, sker der fremskridt for kvinder der vil gå andre veje.

Samme år som Theodora bliver født, i 1875, får kvinder adgang til universitetet, men de må ikke studere teologi. I 1885 får

Danmark sin første kvindelige akademiker som slutter sin universitetsuddannelse af med en kandidatgrad i medicin.

I 1887 kommer den første kvindelige jurist, men den første kvindelige præst i Danmark, bliver først indsat i 1948. Kvinder og præstekjoler ses i mange år som et virkelig upassende miks. Måske endda farligt. Og det er vist ikke helt overstået.